

Phần Thứ Hai Mười: XỨ CỦA NĂM THỊNH ẤM

Năm thịnh ấm là sắc thịnh ấm, thọ thịnh ấm, tướng thịnh ấm, hành thịnh ấm, thức thịnh ấm.

Hỏi: Thế nào là sắc thịnh ấm?

Đáp: Nghĩa là sắc quá khứ, vị lai, hiện tại, muốn sinh thì sinh, giận dữ, si mê và ngần ấy tâm phiền não khác sinh khởi thì sinh. Người kia muốn sinh mà sinh, nghĩa là ái, khuyển nghĩa là giận, si nghĩa là vô minh. Cùng với ngần ấy tâm phiền não khác sinh khởi mà sinh, nghĩa là phiền não tương ứng với tâm kia.

Có thuyết nói: Ở đây không nên nói sợ sinh mà sinh.

Hỏi: Vì sao?

Đáp: Sợ, nghĩa là không có tánh trí, tức là chúng sinh kia, không có trí kia bèn sợ.

Lại có thuyết nói: Sợ, là tánh của thân kiến, tức là chúng sinh, chấp có ngã nên họ sợ, sợ này cũng xếp vào nhập, như nói cùng với ngần ấy tâm phiền não khác. Nói như thế, nghĩa là sự sợ hãi này lẽ ra phải nói.

Hỏi: Vì sao?

Đáp: Vì sợ hãi, nghĩa là tâm tương ứng của pháp tâm sở.

Hỏi: Sự sợ hãi này ở đâu?

Đáp: Ở cõi Dục, không phải ở cõi Sắc, Vô Sắc

Hỏi: Nếu ở cõi Sắc, Vô Sắc không có sự sợ hãi, thì Khế kinh kia làm sao hiểu? Như nói: Gió kia thổi, lửa cháy đến cõi Phạm thiên. Nghĩa là chúng sinh sinh lên cõi trời Quang Âm không lâu, chưa từng trông thấy sự thành hoại nơi thế gian, không biết cảnh thành hoại của thế gian, nên họ vừa thấy lửa cháy đến là sợ hãi, kinh ngạc, toàn thân nổi ốc! Lửa không cháy đến đây chăng? Tất cả chúng sinh đã sinh lên cõi trời Quang Âm từ trước, đã từng thấy cảnh thành hoại của thế gian, nên khi thấy lửa thì họ an ủi các chúng sinh kia: Các vị chớ nên sợ hãi! Các vị chớ có sợ hãi! Lửa này cuối cùng sẽ cháy đến chỗ kia, không đến nơi này đâu! Như ông đã nói: Thì ở cõi Sắc, Vô Sắc, với sự sợ hãi như vậy làm sao hiểu. Như thế, bài kệ khác sẽ được giải thích thế nào?

Thế Tôn biết tất cả

Nói pháp, thành tựu mắt

Như lai, sư tử người

Trong đời không ai sánh

Lúc ấy, trời Trường Thọ

*Gọi là sắc vi diệu
Nghe xong, rất sợ hãi
Như nai sợ sư tử.*

Hỏi: Nếu cõi Sắc, Vô Sắc không có sự sợ hãi, thì ở đây làm sao hiểu?

Đáp: Sự sợ hãi ở đây gọi là nhàm chán.

Hỏi: Sự sợ hãi và chán lìa, có gì khác nhau?

Đáp: Tên gọi tức là khác nhau: Đây là sự sợ hãi, kia là sự chán lìa, đó là sự khác nhau. Hoặc nói: Sự sợ hãi là ở cõi Dục, sự chán lìa là ở cả ba cõi. Hoặc nói: Bị kiết làm chướng ngại, là sợ hãi, bị căn thiện gây chướng ngại là chán lìa.

Tôn giả Bà-tu-mật nói: Sự sợ hãi và chán lìa có gì khác nhau? Đáp: Bị kiết gây chướng ngại là sợ hãi, bị căn thiện gây chướng ngại là chán lìa.

Lại nói: Bị pháp bất thiện gây chướng ngại là sợ hãi, bị pháp thiện gây chướng ngại là chán lìa.

Lại nói: Hai đế gồm thâu là sợ hãi, ba đế gồm thâu là chán lìa.

Lại nói: Tánh của vô trí là sợ hãi, tánh của tuệ là chán lìa.

Tôn giả Đàm-ma-đa-la nói: Các vị! Nhớ nghĩ đến việc ác dấy khởi tranh cãi thì sợ hãi, tâm tranh cãi dứt rồi, sợ hãi trở thành chán lìa. Đây là sự khác nhau giữa sợ hãi và chán lìa.

Hỏi: Người sợ hãi là phàm phu hay bậc Thánh?

Đáp: Người sợ hãi là phàm phu, không phải bậc Thánh.

Hỏi: Vì sao người sợ hãi là phàm phu, không phải bậc Thánh?

Đáp: Vì bậc Thánh kia sợ hãi đã hết.

Lại có thuyết nói: Phàm phu cũng có sợ hãi, bậc Thánh cũng có sợ hãi.

Hỏi: Như bậc Thánh, sự sợ hãi đã dứt hết, thì do đâu còn có sợ hãi?

Đáp: Có năm thứ sợ hãi:

1. Sợ chết.
2. Sợ đường ác.
3. Sợ không sống.
4. Sợ tiếng xấu.
5. Sợ ở trong chúng.

Năm thứ sợ hãi này bậc Thánh đã dứt hết, còn cách sự sợ hãi khác, bậc Thánh chưa dứt hết, bậc Thánh là chỉ cho: Tu-đà-hoàn, Tư-đà-hàm, A-na-hàm, A-la-hán, Bích-chi-Phật, không phải Phật.

Hỏi: Thế nào là không phải Phật?

Đáp: Vì Như lai Vô Sở Trước Đẳng Chánh Giác, đã hết hẳn sợ hãi.

Như sắc thịnh ấm còn thọ, tướng, hành, thức thịnh ấm cũng như vậy.

Đây là tánh của thịnh ấm, đã gieo trồng nơi thân nên tất cả tự nhiên.

Đã nói về tánh của ấm xong, sau sẽ nói về hành:

Hỏi: Vì sao nói thịnh ấm? Thịnh ấm có nghĩa gì?

Đáp: Vì nhận lấy chỗ sinh ra cho nên nói là thịnh. Nghĩa là thọ nhận sự nên nói là thịnh. Vì thọ nhận sự nuôi dưỡng, nên nói là thịnh, tức là thọ nhận sự nuôi dưỡng, nên nói là thịnh. Vì thọ nhận sự tăng trưởng, nên nói là thịnh, tức là thọ nhận sự tăng trưởng, nên nói là thịnh. Vì thọ nhận chỗ đến, nên nói là thịnh, tức là thọ nhận sự đến nên nói là thịnh. Vì thọ nhận chỗ trì, nên nói là thịnh, tức là thọ nhận sự duy trì, nên nói là thịnh. Vì thọ nhận đối tượng của pháp đẳng trì nên gọi là thịnh, tức là thọ nhận pháp đẳng trì nên nói là thịnh.

Hoặc nói: Vì thọ nhận chỗ chuyển biến, nên nói là thịnh, tức là thọ nhận sự chuyển biến, nên nói là thịnh.

Hoặc nói: Thọ nhận sự tham đắm, trong ấy như lớp bụi nhơ, nên nói là thịnh.

Hoặc nói: Vì thọ nhận chỗ thấu tóm ở trong ấy, nên nói là thịnh.

Hoặc nói: Đây là thọ nhận về nhà cửa, chỗ ở, nương vào đấy rồi thì ái sinh, sinh ra kiến chấp, kiêu mạn, vô minh, và ngần ấy tâm phiền não khác phát sinh, sinh ra.

Hoặc nói: Đây là thọ nhận tất cả nên nói là thịnh. Như tất cả chức vụ bên ngoài, như tất cả chức vụ bên trong, như tất cả các thứ của vua. Như thế, vì thọ nhận các thứ hiện có ấy, nên nói là thịnh. Song về bên trong lại không có tất cả.

Hỏi: Nếu có người hỏi: Ông thuộc về ai? Nghĩa là ai tạo tác?

Đáp: Ta là người thọ nhận tất cả.

Hoặc nói: Do thọ nhận chỗ nêu bày rộng, nên nói là thịnh, nghĩa là thọ nhận sự nêu bày rộng nên nói là thịnh. Rộng là nói thọ làm tên, thanh này không lập riêng trong giới ấy. Trong địa không lập riêng, trừ ý của địa đó. Nghĩa là nhân nơi ấm của ngã, các ấm khác được gọi tên là thịnh ấm, nhân nơi các âm khác, ngã được tên là thịnh ấm.

Nếu ý ấy không lập riêng thì vật bên ngoài này, sẽ không thể lập ấm, cho nên như thế.

Hỏi: Ấm và thịnh ấm có gì khác nhau?

Đáp: Về danh thì khác nhau, kia là ấm, còn đây là thịnh ấm.

Hoặc nói: Ấm thì hữu lậu, vô lậu, còn thịnh ấm thì hoàn toàn là hữu lậu.

Hoặc nói: Ấm thì nhiễm ô, không cấu nhiễm ô, còn thịnh ấm thì hoàn toàn nhiễm ô.

Hoặc nói: Ấm thì gồm sáu ba đế, thịnh ấm thì gồm sáu hai đế.

Hoặc nói: Ấm thì hoặc dứt, hoặc không dứt, còn thịnh ấm thì hoàn toàn là dứt.

Hoặc nói: Ấm hoặc tương ứng với thọ, hoặc không tương ứng, và thịnh ấm thì hoàn toàn tương ứng.

Hoặc nói: Chỗ đạt được của ấm hoặc tương ứng với kiết, hoặc không tương ứng, còn chỗ đạt được của thịnh ấm thì hoàn toàn tương ứng với kiết, không rời kiết.

Hoặc nói: Ấm hoặc học, hoặc vô học, hoặc không phải học, không phải vô học, còn thịnh ấm hoàn toàn không phải học, không phải vô học. Ấm và thịnh ấm, đây là sự khác nhau.

Nói rộng về xứ của năm thịnh ấm xong.
